

Tekst: Marjolein Hendriks **Illustratie:** ANP/ Koen van Weel

➔ Gepubliceerd: 09 april 2009, 17:05

➔ Laatst gewijzigd: 10 april 2009, 11:30

Bijscholing echt geen wondermiddel

Het toverwoord in crisistijd luidt bijscholing. Miljarden gaan er in om. Maar hebben al deze cursussen wel nut? 'Het rendement is laag en de kosten zijn hoog.'

Zit u zonder werk of staat uw baan op de tocht, dan moet u zich laten bijscholen. Dat is althans de mening van veel bewindslieden, vakbonden en werkgeversorganisaties. „Scholing is het belangrijkste instrument in deze fase van de crisis,” zegt ook minister Donner van Sociale Zaken. Het zou werknemers behoeden voor werkloosheid en werklozen aan een baan helpen. Werkgevers- en werknemersorganisaties praten hem na.

Hoofdonderzoeker Frank Cörvers van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) helpt ons uit die droom. „Het rendement is laag en de kosten zijn hoog.” Bij het UWV Werkbedrijf volgen jaarlijks zo'n 40.000 WW'ers een scholingstraject, zegt Pierre Koning, bij het Centraal Planbureau (CPB) deskundige op het gebied van scholing van werklozen. Het betreft vooral korte cursussen, zoals een sollicitatietraining. Langdurige cursussen, zo weet hij uit ervaring en onderzoek, zijn vaak weinig effectief. Koning: „Scholing houdt werklozen juist van de arbeidsmarkt. Als de opleiding langer duurt, denken werkgevers, terecht of onterecht: die is niet geschikt voor ons.”

Baan mislopen

Over het algemeen geldt dat iemand die een cursus volgt, stopt met het zoeken naar een baan. Het kan zelfs zijn dat een werkzoekende door die bijscholing een baan misloopt, zegt Cörvers van het ROA. „Als onderdeel van de re-integratie kon iemand door het UWV of de gemeente verplicht worden de bijscholing af te maken. Zij betalen voor de opleiding en worden beoordeeld op de prestatie van de cursist. Die mocht dan niet tussentijds op zoek gaan naar een baan of, erger, er één accepteren. Dan remt bijscholing juist af. Het zou me niet verbazen als dat incidenteel nu nog zo gaat.”

Cursussen te kust en te keur

Voor wie zijn kennis wil vergroten, bestaan er diverse opleidingsmogelijkheden.

- ➡ Volledige opleiding, bijvoorbeeld in deeltijd.
- ➡ Leerbaan: een combinatie van een opleiding en een leerplaats in een bedrijf.
- ➡ Een cursus, naast het werk.
- ➡ EVC-procedure. Daarbij worden kennis en vaardigheden omgezet in een diploma (Erkenning van Verworven Competenties). Zie www.kenniscentrumevc.nl.

In totaal zijn er 116 sectoren met scholingsfondsen (zogenaamde O&O-fondsen). Wie werkt in een branche met zo'n fonds, kan met behulp van een O&O-adviseur een opleiding zoeken. Heeft een bedrijf geen scholingsfonds, dan is een leerwerkloket in de regio een optie.

Een overzicht staat op lerenenwerken.nl. In de cao's staan afspraken over bekostiging van bijscholing. De uitgaven zijn aftrekbaar. Lesgeld en studieboeken vallen onder de 'persoonsgebonden aftrek'.

Het UWV werkbedrijf bekijkt wie er baat heeft bij scholing. Werklozen die verouderde kennis hebben, laaggekwalificeerd zijn of diploma's missen, komen hiervoor in aanmerking. Praktische cursussen zoals een opleiding tot heftruckchauffeur behoren dan tot de mogelijkheden. „Dit komt er in de praktijk op neer dat vooral lageropgeleiden een cursus via het UWV volgen,” schetst woordvoerder Frank Bartelds.

Gemotiveerd

Wil bijscholing kans van slagen hebben, dan moet de cursist echt gemotiveerd zijn. En laat dat bij laagopgeleiden juist wat moeilijker liggen, weet Koning (CPB). „Die hebben vaak geen beste herinneringen aan hun schooltijd. Voor hen is het belangrijk dat er veel praktische elementen in de cursus zitten.”

Ook 'actief' personeel kan scholing krijgen. Werkgevers willen met trainingen hun werknemers productiever maken, zegt Dinand Webbink, bij het CPB de man die de scholing van werkenden volgt. Lange tijd werd volgens hem ten onrechte gedacht dat bijscholing de sleutel tot succes was. De deelnemers maakten tenslotte progressie. Echter niet de training maar de persoonlijkheid van de werknemer bleek hierbij de belangrijkste rol te spelen. Webbink: „Werkgevers sturen vaak ambitieuze, gemotiveerde krachten op cursus. Bij nader onderzoek bleken de effecten van de eigenlijke training bescheiden te zijn.”

Niet zinloos

Dr. Lex Borghans (hoogleraar arbeidseconomie en sociaal beleid) heeft geprobeerd te meten wat dit effect nu precies is. En wat blijkt: 94 procent van wat we leren op het werk komt door het uitvoeren ervan. „Er blijft maar 6 procent over wat men oppikt van een cursus.”

Zinloos is bijscholing niet, vindt Cörvers. „Trainingen voor werknemers die net aan een nieuwe baan zijn begonnen kunnen heel effectief zijn. Ook trainingen die ondersteunend zijn aan activiteiten die iemand doet, zijn nuttig.”

Bij een ontslagen bankier die als leraar aan de slag wil, spreek je niet meer van bijscholing maar van ómscholing. Die kan niet anders dan zijn nieuwe beroep via cursussen leren. Toch vindt Borghans ook omscholing niet ideaal. „Zo'n opleiding is duur, je kunt ondertussen niet werken en je een nieuw beroep eigen maken kost járen.”

Voor bijscholing en omscholing is enorm veel geld beschikbaar. Het re-integratiebudget van het UWV werkbedrijf en de gemeenten alleen al komt op 1,9 miljard euro.

Volgens Koning maken sommige gemeenten hun geld niet op. Daarnaast dragen werkgevers en werknemers geld af aan scholingsfondsen. Diezelfde fondsen kunnen ook subsidies aanvragen bij het Europees Sociaal Fonds. Op dit moment hebben de fondsen samen ruim een miljard in kas.

„De potten zitten overvol,” zegt Cörvers. „Als het allemaal zo hard nodig zou zijn, dan vraag je je toch af hoe dat kan.” Intussen komen er alleen maar nieuwe scholingsmogelijkheden bij. De 665 bedrijven die toestemming hebben gekregen voor werktijdverkorting voor hun personeel, moeten van Donner verplicht aan scholing doen.

Niet dé oplossing

„Scholing in wat?” vraagt Borghans zich af. „Van tevoren weet je niet waar je kansen liggen. Dat maakt het vreselijk lastig. Eenmaal werkloos, dan kun je inderdaad beter naar school gaan dan thuis zitten. Maar zorg dan wel dat je na de crisis beschikbaar bent voor de arbeidsmarkt.”

Bijscholing is niet dé oplossing in tijden van economische recessie, luidt het algemene oordeel van de deskundigen. Cörvers: „Het klinkt als een dooddoener, maar het belangrijkste is te zorgen dat de vraag naar arbeid aantrekt. Versnel projecten voor infrastructuur en versterk de kenniseconomie door research te doen. Alleen dan creëer je werkgelegenheid.”

Gerelateerde artikelen

[Mijn baas wil Werktijdverkorting aanvragen](#)

04 - 12 - 2008

[Opslag vragen in een recessie kan best](#)

20 - 11 - 2008

[Bescherm u tegen ruzie met de baas](#)

10 - 04 - 2008

**Kies dan voor
Garantie Beleggen.**

ROBECO